

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nrui de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nrui de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrisurile nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Lupta parlamentară.

(*) Am avut ieri prilej să vorbim cu unul dintre deputații români. Se înțelege, obiectul convorbirii au fost cele ce se petrec în dietă: terorismul celor doi vicepreședinți și lupta fără răgaz a croaților. Deputatul român și-a arătat indignarea față de vicepreședinți, cari și pe români i-au tratat întocmai ca și pe croați: i-au îndrumat la ordine, fără nici un motiv plausibil și sub pretexte rușinoase le-au retras cuvântul. Față de lupta croaților și-au arătat toată admirația.

Intrebându-l cum de nu s'a putut încheia o frăție de arme între croați și naționaliști, deputatul nostru a arătat mai presus de toate deosebirea ce există, din punctul de vedere al dreptului public, între croați și naționalități. »Chiar dacă s'ar fi putut trece peste această pedecă și croații s'ar fi arătat dispuși să ne arate ținta finală a luptei lor, în cât să fim în clar în toate privințele, a rămas o altă greutate«, — ne-a spus deputatul. »Am stat noi de vorbă cu unul și cu altul dintre ei, chiar cu cei de frunte. Refrenul discuțiunii era însă: Să vă vedem în dietă, în luptă, pe toți, ori cel puțin douăzeci, și atunci stăm de vorbă!... Durere însă: nici odată naționalității toți n'au asistat nici măcar la două ședințe după oaltă ale dietei. Dintre slovaci nu vine la ședință decât dr. Hodja, Skicsák mai rar, ceilalți de loc. Dintre sârbi nu putem compta decât pe Polyt. Mai trist e, că nici românii nu s'au strâns nici odată toți să stea împreună mă-

car două săptămâni într'una în luptă. În felul acesta nu se poate purta luptă mai intensivă.

»Dacă am fi fost totdeauna toți împreună, când a vorbit de pildă dr. Pop și președintele i-a retras cuvântul, fără nici un motiv, am fi putut să ne revansăm îndată, provocând o discuție de regulament, la care participând toți, învățam minte pe guvernanți și-i știam silă să ne respecte libertatea cuvântului cel puțin în dietă. Așa însă, cu doi trei colegi la spate nu poți face nimic, deci nici să impunem majorității, cu atât mai puțin am fi astfel în stare să dăm ajutor efectiv croaților, să-i determinăm a căuta prietenia noastră de arme«.

Suntem și noi întru toate de părerea deputatului român: e trist că organizarea clubului național nici după doi ani de viață nu are un caracter mai hotărîtor în luptele din parlament.

Dar la sârbi ori croați, vocea noastră nu poate pătrunde. Putem să ne îndreptăm numai spre deputații noștri și să-i rugăm să pună mai mare zel în ce privește participarea la lupta din parlament. Dacă ei ar fi luat parte la discuțiuni așa cum s'ar fi cerut, guvernul n'ar fi putut să iasă așa iute biruitor față de croați, să aibă deja azi votat articolul unic și să scape astfel de greutățile încheierii tranșăției. Luptând naționalității din răspuseri, ar fi putut aduce guvernul în strâmtoare colosală.

Sperăm însă și suntem convinși, că ajungând la ordinea zilei proiectul pentru su-

fragiul universal, lupta se va purta cu toată puterea ce comportă însemnătatea ei, atât în parlament cât și înafară de parlament. Pentru acest scop însă e necesar ca de pe acum chiar, deputații să între în legătură cu cercurile electorale, și anume: nu numai cu ale lor, ci și cu celelalte unde s'ar putea și trebuie să se dea luptă extraparlamentară.

Pentru acest scop este necesar să se purceadă cât mai iute la organizarea temeinică a comitatelor. Glasul deputaților noștri trebuie întărit prin lupta extraparlamentară. Pentru că până ce guvernul vede spectacol ca acesta: comitate românești alegând la municipii unguri, ce să-i pese de noi? Și câtă vreme știe că perdem lupte însemnate pentru că nu suntem în stare a jertfi nici sumele cele mai modeste, de ce să aibă re-coare de noi?

Pe față să ne organizăm, ca socialiștii, cu fruntea sus să dăm fiecare obolul său pentru scopurile politice naționale și cine ar ezita când vorba e de jertfă ori se codește dela luptă și chiar tradează cauza, înlăturat să fie. Că mai bine să fim puțini și buni, decât mulți ori chiar toți, dar desorganizați și fără simțul îndeplinirii datoriilor sfinte.

Știm, că e greu să se lase totul în sarcina lor. Nici nu e de pretins aceasta. Inițiativa însă ei trebuie s'o aibă și autoritatea pe care le-o dă încrederea poporului și meritele luptei purtate, s'o folosească întru a netezi neînțelegeri locale, a domoli ambiții deșarte, unde ele s'ar ivi.

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Al treilea turneu de teatru.

— Impresii. —

De Zaharie Bărsan.

VI.

Așteptăm acceleratul la Ilia. E o gară mică, numai iedera. Prin fața noastră trec țărani, doi câte doi, purtând pe umeri câte un drug de fier. Se repară linia mai la vale.

Peste puțin pornim spre Arad. Lume multă. De abia avem loc pe coridorul vagonului. Trenul aleargă pe lângă Murășul liniștit, cotește pe după dealuri și ne face, fără voință, să ne dăm câte odată cu capul de pereții coridorului.

Trecem pe lângă cetatea Șoimușului, lăsăm Radna cu mănăstirea făcătoare de minuni, ne oprim o clipă la Lipova și sburăm mai departe printre viile bine cultivate.

Ajungem la 4 și ceva la Arad. Dau fuga la «Tribuna» să mai dau o știre înainte de încheiere. O redacție mică, dar simpatică. E ceva senin în atmosfera aceluia interior cu pereții albi. Mergem să anunțăm la poliție. Toate actele mele de legitimitate, cu cari am luat concesiile de prin alte părți, la Arad n'au fost bune. Am avut noroc cu un pașaport vechiu, pe care, nu știu cum l-am uitat la mine. Cu el am scăpat.

La reprezentațiunea dintâi lume puțină. Jucam la «Casa Națională», departe de centru, cam pe la capul satului. O sală rece, care ne paraliză orice dispoziție. Și apoi scaunele goale ne

indispunea și mai mult. Aș fi deschis bucuros ușile sălii să între lumea gratis, dar nu era cine. Și știți de ce? Era în Arad un orfeu ovreiesc și... ori cum găsea lumea mai multă distracție acolo.

A doua zi după amiază m'am trezit la hotel cu un reporter dela o gazetă ungurească. La întrebările lui pricepute de mine cam pe jumătate, eu îi răspundeam într'o ungurească ca vai de ea, din care el mai mult bănuia decât înțelegea ceva.

Eram doi oameni cari vorbeam pe întuneric și din toată conversația noastră m'am trezit că apare a doua zi un articol... prăpăstii, nu altceva. Când mi-l-a tălmăcit un prieten am răs din toată inima.

A doua zi către seară încărcau într'o trăsură lucrurile necesare pentru reprezentație și pornim. La Casa națională ne iese în poartă îngrijitorul, un om bătrân și dupăcum se va vedea, credincios datoriei sale. Ne spune că dl epitrop a dat poruncă strașnică să nu ne mai lase să jucăm.

— Cum se poate?

— Așa dle, că dl epitrop așa a zis să mergeți întâi la dumnealui.

Ei, comedie! Dupăce că avem greutăți cu alții, ne mai stau în cale și epitropii români!

Unul din noi merge la epitrop să-l convingă de nesocotința ordinului dat, iar noi intrăm în sală. Aici scaunele erau aruncate într'un colț, ca și când n'ar fi nici vorbă de reprezentație.

— Te rog așează scaunele, că, uite, e târziu, — îi zic îngrijitorului.

— Că dl epitrop a zis să nu fac nimic aici, până nu-mi spune d-lui — îmi răspunde îngrijitorul.

Peste un sfert de oră iată și epitropul. Se uită la noi... nu știu cum și ne spune să plătim sala înainte.

— Plătim dle și am fi plătit fără să mai fie nevoie să ne oprească la poartă.

— Să nu vă supărați, dar casa asta e a bisericii și biserica noastră e săracă.

— Bine, bine dle plătim, puteai să fi sigur de asta. Vrei acum îndată dle epitrop?

— Acum.

— Foarte bine. Cât?

— Apoi să mi plățiți 64 de cornane, că și biserica noastră e săracă.

Dupăce-i dau banii, îl întreb, dacă mi dă o chitanță. El mă privi zimbînd și mi spuse că nu o să-mi ceară înc'odată plata sălii.

— Acum puteți să faceți aici ce voiți — ne zise, — acum știu... c'am auzit c'ar fi fost așară aici ceva petrecanie și eu nu știusem nimic și... e săracă și biserica noastră și d'ăia...

— D-zeu să vi-o îmbogățească!

Epitropul plecă și dupăce făcu vre-o câțiva pași se întoarse la mine.

— Cu cine am onoare?...

Tovarășul meu K. rupse atunci o margine dintr'o gazetă, scrise pe ea numele meu și l-o dădu:

— E dl Z. Bărsan.

— Să fie sănătos! răspuse epitropul dând din umeri și plecă cu D-zeu.

La reprezentație iarăș lume puțină. Aceeaș răceală a sălii, aceeaș indispoziție la noi.

Deputațiune românească la ministrul Darányi. Ieri o deputație de țărani din comuna Șiștaroveț s'a prezentat în cameră la ministrul de agricultură Darányi, în chestia pământului erarial din hotarul satului. Deputațiunea a fost condusă de deputatul dr. Ioan Suciu. Ministrul a primit-o afabil și a promis că între marginile puținii, va satisface cererea comunei.

Justh nu prezidează. Președintele Justh a sosit, ce-i drept, în capitală, dar se zice că nu va prezida până la sfârșitul săptămânii ședințele camerei. Probabil pentru a nu fi nevoit a violenta regulamentul camerei. Dar crede dl Justh că rămâne compatibil cu conștiința lui faptul că el tolerează mișelile și ticăloșiile celor doi vice-prezidenți?

Nu-i hoț numai cine fură, ci și cel ce tolerează hoțiile altuia!

Compromisul în camera austriacă. În camera austriacă s'a votat cu majoritatea legală de 2/3 urgența compromisului a cărui primire acuma pare definitiv asigurată.

Scoale de stat în Caraș-Severin. Ministrul instrucției publice a prezentat camerei un proiect de lege prin care cere autorizarea de a muta școlile de stat din Anina și Steyerak. Pentru scopul acesta se prevede suma de 194,890 de cor. În expunerea de motive se spune că ministerul instrucției publice a făcut contract cu căile ferate austro-ungare în sensul ca toate școlile primare și grădiniile de copii întreținute de ele să fie trecute în administrația statului. În anul acesta au fost numiți 16 învățători noi la aceste școli. Pentru școlile acestea se vor construi localuri nouă și mai largi.

Și noi trebuie să privim cu nepăsare cum rețeaua școlilor de stat se împânzește până și pe cele mai curate teritorii românești.

Criza croată.

Starcevicianii împotriva coaliției serbo-croate.

Vizita lui dr. Frank și Starcevic la Wekerle, de care am vorbit și noi ieri preocupă toată lumea. Ce se va fi hotărât în convorbirea șefilor starceviciani cu primul ministru unguresc? Și ce scop poate să

aibă o conlucrare dintre aceste două direcții opuse? Căci dacă Wekerle nu se poate înțelege cu rezoluționiștii, cu atât mai depărtată este înțelegerea cu un partid mult mai radical ca starcevicianii, cari cer nu limba oficială croată pe căile ferate ci desfacerea și neatârarea deplină a Croației de Ungaria.

Se poate ca unindu-se starcevicianii cu unioniștii în dieta croată vor putea vota încredere banului Rakodczay și vor putea pune coaliția în minoritate. Dar oare nu ar fi acesta un aspect dureros și imoral de a vedea un partid atât de radical ca starcevicianii sprijinind chiar pe o clipă pe guvernul unguresc, chiar cu scopul de a ajunge la putere prin stratagema asta.

Declarațiile lui Frank.

Înapoiindu-se din Budapesta la Agram, șeful starcevicianilor dr. Frank a raportat partidului despre convorbirea ce a avut-o cu Wekerle.

Ziarul partidului »Hrvatsko Pravo« publică un comunicat în care se publică convorbirea aceasta.

Insemnătatea ei rezidă în faptul că ea a avut loc la dorința Majestății Sale. Wekerle a făcut lui Frank declarația că nu dorește să introducă regimul anticonstituțional în Croația. În cazul că dieta croată nu va vota indemnitatea, ea nu va fi ajurnată ci dizolvată. Din tonul comunicatului reiese că croații vor vota indemnitatea, încât dizolvarea camerei și nouile alegeri par sigure.

Obstrucția urmează.

Deputații croați în camera ungurescă au hotărât într-o conferință ținută ieri, că vor continua obstrucția la discuția cvotei.

Soluția lui Nagy György.

Cunoscutul săcuiu, care ar trebui să-și ceară patentă pe admirabila sa minte săcuiască, scrie un articol în numărul de azi al ziarului local »Függetlenség« dând soluția chestiei croate. Iată-o foarte simplă:

Și să mai spun ceva. Să nu se supere nimeni că spun adevărul. După ce am început, controlorul meu vine și îmi spune, că au intrat în sală mulți cu bilete din seara trecută.

— Mi-a fost rușine să-i opresc și am venit să te întreb dacă mă lași să fac un control în sală. Se înțelege, că mi-a fost imposibil să fac așa ceva din multe puncte de vedere.

J. J. Rousseau în una din tiradele sale filozofice despre teatrul celor vechi spune, că intrarea în teatru era gratuită și toți cetățenii aveau dreptul de a intra la reprezentații fără plată, întocmai după cum aveau dreptul de a merge la templu; iar mai târziu când a fost nevoie să se ceară o mică plată, Pericles prin o lege făcu să se voteze, ca tot cetățeanul sărac să primească la ușă un obol, cu care să-și plătească intrarea în teatru și consumația ce voia să facă.

Dacă așa fi fost un Pericles, și dacă mi-ar fi dat mâna să fac ca cei vechi, așa fi făcut-o bucuros și așa face o!...

La Lipova. Lume multă, entuziastă pentru ce e românesc. Dela început s'a stabilit între public și noi acea legătură caldă de simpatie, care garantează întotdeauna succesul unei reprezentații. La rugarea publicului am mai jucat, afară de program comedia »Furtuna casnică«, reprezentată anul trecut la adunarea societății de teatru.

Un lucru, pe care l'am mai spus odată și-l repet: Să se facă prin toate părțile, prin contribuții sau oricum, scene mai bune. Ar trebui societatea de teatru să vie în ajutorul acestei chestiuni. Incet-încet, în fiecare an câteva și încurând vom avea prin toate părțile scene convenabile. La Lipova sperăm pentru turneul viitor să

avem o scenă modestă dar potrivită necesităților noastre. Suntem informați că au și luat inițiativa pentru asta, câțiva oameni de inimă. Dorim să i imiteze și alții.

Într'adevăr, pe scenele noastre improvizate, strimte și înguste te simți așa de sfîngaci, așa de ridicol uneori, încât dacă n'ai fi pătruns de idealul pe care îl urmărești, și-ai lua lumea în cap și te-ai tot duce...

Își au și scenele mari inconvenientele lor, e adevărat și să-mi dați voie să vă povestesc o întâmplare, care mi-a venit acum în minte:

La teatrul național din București a fost și e și astăzi obiceiul fără calcul de-a nu se dubla rolurile; se îmbolnăvește un actor, n'are cine să-l înlocuiască imediat și rămâi cu reprezentația baltă.

Eram prin anul al III-lea de conservator și jucam la teatrul național gratis. Mă trezesc într-o Sâmbătă spre seară că mi-se dă un rol într-o piesă melodramatică de 5 acte și nu știu câte tablouri. Era piesa »Trei muschetari« după romanul cu același nume. Se îmbolnăvise un actor și acum trebuia să fiu gata cu rolul pentru a doua zi la 2 p. m. Învăț eu toată noaptea și a doua zi înainte de amiază și la două mă prezint în teatru cu trei acte știute și cu al patrulea amezit. Mai mult n'am putut, mi-a fost peste puțință.

Intru în scenă fără nici o repetiție. Actul I merge, merge și al doilea, scap și de al treilea. De-acum începea chinul. În actul al 4-lea eram pe țărmul mării, pe niște stânci tocmai în fundul scenii. Suflerul de abia se vedea, da să se mai auză.

»Să se înceteze cu mijloacele pașnice și să se recurgă la pumni. Și ca să nu se pară că marea majoritate ungurească sdrobește cu numărul ei obstrucția valahă, eu am propus că tot atâți deputați unguri, cât și croați, să se alieze și să se pună în calea croaților să-i oprească cu forța brachială când vreau să intre în sala de ședințe. În chipul acesta va lupta bărbat încontra altui bărbat«.

Ce ziceți la planurile lui Nagy György? Ne spune apoi că la planul acesta au aderat Hoffmann Ottó, Muzsa Gyula, Markos Gyula, Madarász Jozsef și alții. Colegii lui adevărați. De ce nu s'a executat însă planul așa de genial și atât de... unguresc, ne mirăm și regretăm.

Din Camera României.

— Corespondență particulară a »Tribunei«. —

București, 26 Noemvrie v. În corpurile legiuitoare ale României se urmează cu discutia asupra proiectului de răspuns la mesagiul. Chestia asupra căreia insistă toți oratorii, este, se înțelege, cea agrară. Proiectul de reformă agrară, deși n'a fost de pus încă la biuroul camerei, este ținta de atac a opoziției și prin urmare de apărare a partizanilor guvernului. Lupta a început-o dl Iorga, care s'a ocupat pe larg îndeosebi cu felul cum a fost potolită răscoala țărănească. L-au întrerupt adesea și n'a fost de loc ascultat cu plăcere. Primul-ministru D. Sturdza i-a și răspuns îndată, tratându-l cu asprime.

În ședința dela 24 c. a vorbit contra proiectului de răspuns la mesagiul și a politiceii agrare dl G. Cantacuzino (al doilea fiu al fostului prim-ministru conservator Gr. Cantacuzino) iar în cea dela 25 c. dl C. Petraru. Fostul prim-ministru liberal C. Stoicescu a ținut o vorbire în favorul proiectului de răspuns la mesagiul; susține proiectele agrare și aduce elogiul armatei.

Cel care a făcut efect mai covârșitor, este deputatul M. Orleanu (dela Galați). Aprobă tot ce a făcut guvernul, și dacă e de regretat ceva, a zis, e că nu se face și mai mult pentru țărani.

Un actor, care era cu mine, jucase rolul meu alfădată și m'asigură că are să-mi mai șoptească el câte ceva. Bun! Se ridică cortina. Noi în fundul scenii, pe stânci, vre-o 5 inși. La țărmul mării o barcă și încolo scena mare, pustie și întunecată.

Vorbim noi, vorbim și la un loc s'a terminat cu știința. Actorul care mă asigurase că are să mă ajute, era așa de îngrijat de partea lui, încât își uitase de mine. Suflerul cum zic, era departe. Imi ascut eu urechile; de geaba. Eră o situație penibilă. Toți așteptau să zic eu, ca să poată să-mi răspundă. Eu ce eră să zic? Imi fulgeră atunci prin minte, dar foarte nesigur, că actul se termină cu:

»Să coborîm în barcă dlor!

Fără să mai stau pe gânduri strigai dintr'odată:

»Să coborîm în barcă dlor!

Vă închipuiți mutre la camarazii mei! Incremeniseră...

Eu repet:

»Să coborîm în barcă dlor! și cobor de pe stâncă și sar cu un picior în barcă.

Unul dintre actori imi șoptește năcăjit:

— Ce faci nene?...

Zăresc în timpul acesta și figura suflerului luminată și strămbă de rîs și cu o voce cu totul categorică strig camarazilor:

— »Vă rog să coborîm în barcă!...

Și veniri actorii unul câte unul în barcă, fiecare făcându-mi reproșuri... clopoțelul sună și... jos cortina. S'a isprăvit!

Publicul nu știa nimic, între culise se porni un rîs general, actorii, cari fuseseră cu mine bufu-

Privitor la exploatarea țăranilor zice următoarele:

»Ei au fost exploatați timp de 40 ani neîntrerupt.

Represiunea a fost dureroasă dar necesară. Ce era de făcut în acele momente grave, când nesiguranta plutea pretutindeni? Revoltele au esecesele lor, represiunea trebuia să aibă și ea esecesele ei.

Di Cantacuzino a arătat, ieri, că una din cauzele acestei stări de lucruri este politicianismul. Este adevărat. Toți cunoaștem cum se recrutează funcționarii, mai ales la țară. Avem administrațiunea cea mai detestabilă din lume. Da, o recunoaștem, noi ne am preocupat mai mult de noi și, ca să ajungem aici, de multe ori am suspendat chiar legile existente.

Trebue să remediem, să schimbăm sistemul. Dreptatea să domnească, iar nu hatăruri făcute partizanilor!

Dreptul de proprietate este folosința lucrului în limitele legii. Astfel, dacă legea stabilește o servitute, oricât ar fi aceasta de grea, ea trebuie respectată. Să nu vină proprietarii să spună că nu poate guvernul să vină cu legi care ating marea proprietate. Poate!

Oratorul citește diferite texte din Laurent și din alți juris-consulti, ca să dovedească susținerile sale.

Dar are statul dreptul să se amestece în această materie? Oratorul vorbind despre libertate, spune că libertatea unuia încetează acolo unde se începe libertatea celui alt. Libertatea este relativă și statul are datoria să supravegheze extensiunea ei.

Pe lângă greutatea învoielor din contracte, mai există o cauză a mizeriei țăranilor. Această cauză este foarte simplă, dar foarte adevărată: pământul e staționar, nu se mărește, nu se poate întinde; dar populațiunea crește mereu. (Aplauze).

Din cele mai de sus rezultă că statul are datoria să intervină.

Da, proprietatea mare hrănește o mulțime de oameni cum a spus ieri di Cantacuzino, dar aceea este o mulțime compusă din paraziți, din servitori. Noi vom ca proprietatea mare să hrănească oameni liberi! (Aplauze).

Declară că orice guvern ar fi fost la putere, ar fi dat aceleași reforme. E bine să dispară pasiunile politice.

Să lucrăm cu toții, de la mic până la mare, pentru îndreptarea marilor rele de cari suferim.

Românii și maghiarii.

Discursul rostit de Michail Kogălniceanu în ședința adunării deputaților dela 11 Febr. 1886.

(Urmare și fine).

A fost de secol o mișcare continuă de români între ambele coaste ale Carpaților. Nici-odată această comunicațiune frățească n'a fost întreruptă. Ideia română pururea a însuflețit și pe acei ce veneau la noi, și pe acei ce mergeau la ei! Dacă această idee se califică de iridentism, sau de daco-românism, iridenți au fost Radu Negru și Bogdan Dragoș, iridenți au fost toți acei mari bărbați de sabie și de carte, pe cari pe fiecare pagină a istoriei noastre îi întâlnim veniți de peste Carpați. Osemintele lui Lazăr, în loc de-al ridică statue, să le aruncăm în aer, căci mare irident, mare daco-român a fost Lazăr. Dar Fabian, dar Laurian bătrânul, dar Maiorescu tatăl, Bojincă, Papiu și alți atâți mari dascăli, toți aceștia cari au trăit în mijlocul nostru, apărând și dezvoltând naționalitatea română, apărând românismul, iridenți și daco-români au fost. Și aci să-mi permită di ministru să rectific o parte din cuvântarea ce a ținut în Senat tot în privința consiliului ce a dat expulzațiilor transilvăneni, ca să nu facă politică pentru noi:

»Am zis întotdeauna românilor de peste Carpați: să nu voiți ca D-voastră să dați direcțiune politicei noastre. Noi cari ne cunoaștem țara, cari din generații în generații am luptat ca să aducem această țară unde este, să ne lăsați în pace să ne regulăm noi politica noastră; căci noi nu venim să vă dăm lecțiune D-voastră; nu ne amestecăm în luptele cari le aveți încontra ungușilor și sașilor; și numai atunci ați avea dreptate să vă amestecați în afacerile noastre, dacă ne-am amesteca și noi în luptele D-voastre«.

Cuvintele acestea mi se par perfecte; dar totuși paremi-se că D sa nu le-a ținut totdeauna; eu nu știu că v'odată românii de peste Carpați să le fi provocat sau motivat. Noi câte odată, fără îndemn, ne-am amestecat în trebile românilor de peste Carpați! Sunt câțiva ani înaintea proclamării regatului, colegul nostru dela Academie, bătrânul Barițiu, îmi zicea odată la adresa aceluia cari trimiteau agenți în Transilvania, cari fundaseră, mi se pare chiar un ziar: Carpații, spre a întreține românismul de peste munți: »De ce vă amestecați în trebile noastre?« și ne ruga să nu ne mai amestecăm în trebile lor. Această rugăciune ni s'a făcut și de Babeșiu, și de Roman și de Hodoșiu, și ei mai adăogau:

»Iată singura cerere ce vă facem: întăriți-vă în unire și cultură, dezvoltați-vă puterile; și când

drapelul României, va fi acoperit de glorie, va restatornici România în vechia ei mărire și putere, o! atunci ne vom mândri și noi de acel drapel, care este drapelul românesc și prin urmare și al nostru. (Aplauze prelungite). Când România va însemna ceva în Europa, o atunci vom fi mândri și noi; ne vom fâli și noi de puterea voastră, și vor fi mândri și toți românii din orice parte vor fi. Și atunci și ungușii ne vor respecta și ne vor cruța mai mult«. Iată pentru ce mine mă doare ceea ce s'a făcut în capitala României, cu toate că drapelul nostru astăzi este glorios, cu toate că astăzi avem și noi dreptul de a ne ține capul sus. (Aplauze).

Recunosc că vre-o câțiva băieți au făcut un act nebunesc și că acest act trebuia a fi reprimat; dar cum di ministru Brătianu nu-și aduce aminte că și d-lui a fost odată tinăr, cum am fost și eu; că și noi am făcut proclamațiuni, ba și mai mult chiar.

Apoi di Brătianu singur și-a dat deunăzi ca un titlu de glorie a juneței sale, serviciile ce odinioară a făcut Franței apărând cauza republicei. Ei bine, tinerii acela ce făcut-au mai mult? Au redigiat, au trimis în Transilvania, o mai repet, o teză, o lucrare elocuentă dar imprudentă, primesc chiar criminală. Insa toate acestea avut-au urmări astfel pe cât să ne pună în luptă cu ungușii? Dar ungușii, cel puțin zărele ungușești, zic că niciodată nu au cerut ca România să devină jandarmul Ungariei! Di Brătianu cred că a fost prea aspru că s'a prea grăbit, și-mi place a crede că d-sa astăzi se căiește.

Recunosc că fapta trebuia reprimată; dar pentru aceasta trebuia ca pe nenorociții autori să-i ucidem? Adecă să-i gonim din țară românească?

Căci pentru un român aceasta este tot una. Să nu uităm, d-lor, că suveranul nostru înainte de a fi rege al României era Domn al românilor. Ca astfel inima lui, sunt sigur, bate pentru toți românii, și nu poate permite ca acei sunt români să fie izgoniți din patria română. Și apoi unde să se ducă ei? În Ardeal îi așteaptă furcile sau fearăle, cum am văzut că chiar din biserică s'au luat preoți și s'au târit în pușcărie, pentru crima, că au avut la ei o proclamațiune iridentistă. Primesc că fapta era gravă, că proclamațiunea putea să ne cauzeze dificultăți internaționale; dar ce, pentru asemenea vine nu avem legi și tribunale? Să-i fi judecat di I. Brătianu, să-i fi închis di Brătianu; dar ei rămăneau în România. Au însuși legea pentru expulziuni nu zice că aceia cari se vor încerca să revină în țară, să fie închiși? Să-i fi închis, o mai repet, dar să nu-i trimitem peste graniță să moară de foame. Dar să nu vedem că Rusciucul a devenit loc de

iau de ciudă că le-am tăiat efectele și directorul după ce i se povestiră împrejurările în cari jucam rolul, răsă din toată inima și mă felicită.

Iată un inconvenient al scenelor prea mari, dar prefer astfel de inconveniente decât să n'ai unde să te învârtești și să îți se pară veșnic că te strâng pereții scenelor noastre ca un blestemat corset de mărăcină,

Raport general

despre activitatea societății române academice social-literare „Carmen Sylva“ din Graz pe anul adm. 1906/7.

Se împlinesc doisprezece ani, de când o ceată de tineri universitari români — dorind să aibă în marea de străini o fortăreață a românismului, unde să-și dea întâlnire, unde să învețe a se cunoaște, a se iubi, unde să-și dea împrumutat înbold pentru cultivarea limbii și literaturii române — au înființat societatea română academică »Carmen Sylva«.

În decursul acestor ani societatea noastră a fost locul de convenire al tinerilor români din patru unghiuri între cari — în urma contac-

tului zilnic, în urma schimbărilor de idei, în urma constatării reciproce, că sunt avizați unii la ajutorul celorlalți în lupta pentru realizarea ideilor naționale — se dezvoltase o iubire adevărată frățească și tovarășie de arme pentru timpul, când interesele mari ale națiunii ar cere acțiunea lor comună.

Scopul societății este — pe lângă dezvoltarea legăturilor frățești între tinerii români din diferite țări și provincii — cultivarea literaturii, istoriei și artei naționale, cultivarea limbii curate a poporului și trezirea conștiinței naționale în acei tineri, cari, fiind siliți de împrejurări a studia în școli străine de limbă și spirit, nu au nici idei, ori numai cunoștințele slabe, ba chiar falze despre trecutul și prezentul poporului român.

Mijloacele principale, cari servesc spre ajungerea acestor scopuri sunt: biblioteca, cabinetul de lectură (ziarele și revistele), și ședințele literare-muzicale.

Biblioteca, ca și în trecut, așa și în acest an, ne-a format obiectul unei griji deosebite. Cărțile fără valoare literară și necorespunzătoare scopurilor cari le urmăim, le am înlocuit cu produsele literare și științifice ale scriitorilor noștri mai de seamă. La munca aceasta de reorganizare ne-au dat mână de ajutor »Academia Română«

și mai mulți binevoitori, cărora le exprimăm și pe calea aceasta mulțumite.

Le exprimăm mulțumite și acelor redacțiuni, cari — fiind convinse de o parte de însemnătatea și misiunea societăților române academice din străinătate, cunoscând de altă parte multele griji financiare, de cari au parte aceste societăți în urma nepăsării aceluia, cari au puțința și chel-marea a le sprijini — ne au trimis parte gratuite, parte cu prețuri reduse revistele și zărele redactate de dănsule. Așa ni-s'a făcut posibilă cunoașterea și studiarea mișcărilor culturale și a curentelor mai noi literare, și ni-s'a făcut posibil să ne împărtășim de bucuria celor de acasă asupra progresului, asupra succeselor ajunse, și de durerea lor cauzată de suspinele celor răniți în lupta pentru emancipare.

Ziarele și revistele, cari le-am primit în cea mai mare parte gratuite, au fost următoarele: »Neamul Românesc«, »Drapelul«, »Voința Națională«, »Gazeta Transilvaniei«, »Lupta«, »Apărarea Națională«, »Telegraful Român«, »Viața Românească«, »Sămănătorul«, »Lucașul«, »Arhiva«, »Floarea Darurilor«, »Revista Idealistă«, »Țara Noastră«, »Viața Literară și Artistică«, »Jurnalul Literar«, »Transilvania«, »Răvașul«, »Albina«, »Spitalul«, »Călușa Sanitară«, »Medizi-

înainte de de-
jun, dacă beai
un jumătate de
poc al de apă
amară o o o

Igmândi

al lui Schmidthauer,

stomacul neregulat îl aduce în ordine în decurs de 2-3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac, intestine și de sânge, tot așa în contra îngrășării, contra trolnel, respirării grele, gălbănă, umflarea ficatului și fierii, diabetă, vână de aur, podagră, reumă și multe boale interne. Comandă se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komarom. Se poate căpăta în fiecare farmacie mai

bună și în prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil., mari 50 fil.; să nu se confunde cu lă apă amară.

asil, când acesta eră odată onoarea străvechi ospitalității române! (Aplauze).

D-lor, am spus că în interpelațiunea mea, am să tratez și cestiunea de legalitate. Deci cu legile noastre în mână susțin că românii nu pot fi isgoniți din această țară, că românii din alte țări sunt români și în țara noastră. Și dovadă am mai întâiu Constituțiunea, care zice că un român n'are nevoie de alt nimic spre a deveni și cetățean român, decât de a avea recunoașterea calității sale de român atât și nimic mai mult. Încă ceva: chiar același care n'a cerut recunoașterea sa de cetățenie română, legea-i recunoaște dreptul de a cumpăra proprietate rurală, care, precum știți, este un drept politic. Iată ce zice legea proprietății rurale din Dobrogea:

»Art. 2. Numai românii pot dobândi proprietatea imobiliară rurală.

»Românii de origină, cari conform art. 9 din Constituțiune pot dobândi recunoașterea fără stagiul și prin un simplu vot al adunării lor, au același drept.

În fața acestui text, cum putem spune noi că românii din țările megieșite sunt străini? Eu cred că după dureroasă impresiune ce expulsiunea, din întâiul moment, a făcut și în țeară și în străinătate, și mai ales în Transilvania, cred și aștept dela liberalismul, dela patriotismul, dela aducerile aminte ale trecutului dlui Brătianu, că d-sa va deschide expulsațiilor ușile României. Nu înțeleg a exercita asupra d-sale vre-o presiune, de aceea ați văzut cât sunt de blând către guvernul țării mele, cât menagiez personalitatea primului ministru.

Dacă am pus energie, am pus-o numai în apărarea naționalității mele în fața ungarilor! Iată limbajul ce l-a ținut în 1879, românul Mocionyi față cu Kossuth. Iată ce zicea acest mare luptător al românilor de peste Carpați, când s'a întâlnit în Turin cu guvernatorul; vă citez propriile sale cuvinte traduse din nemțește:

»Eu știu că vre-o câteva canale au umplut urechile ungarilor cu paradoxul daco-românismului; afară de aceștia nici un om cu minte nu visează la noi. România ar avea să se gândească de zece ori, dacă trebuie sau nu trebuie să își anexeze Transilvania, chiar când aceasta ar fi ușor ca un joc copilăresc. Aceasta ar putea fi un dar al grecilor, un cuib de vespă, o petardă, care la cel întâiu conflict ar arunca România în aer. Noi românii transilvaneni și ungureni voim o neatâr-nare asigurată pentru România. Pentru a ajunge la aceasta, România însă are nevoie de o Ungarie puternică și neatârnată. Dacă Ungaria devenind neatârnată, va da naționalității române o egală îndreptățire, atunci ungarilor nu vor avea a purta

cea mai mică grijă despre români. Nici odată nu vom privi preponderanța în patria ungurească cu ochi zeloși, întru cât nu se vor exercita contra noastră acte arbitrare. Negreșit dacă Ungaria ar rămânea în stăpânirea Austriei, și ca asemenea va deveni un instrument în mâinile curței de Viena încontra neatârării României, o atunci, va fi lucrul altfel, etc.

Aceasta nu este. Ungaria e liberă; Ungaria e de sine stătătoare, românii din Ungaria n'au pentru ce să se uite la noi; dea li-se drepturile, respecte-li se naționalitatea, și ei și fără silă vor rămâne buni cetățeni unguri. Cât pentru noi cetățeni ai României independente, nu cred că este bine de a ne teme de cea mai mică amenințare. Când a izbucnit ultimul resbel, o bandă de secui, a intrat în țeara noastră pela Severin, s'a atins de teritoriul nostru; erau să între chiar în luptă cu posturile noastre. A sărit însă populația și i-a luat pe fugă. Am cerut explicări dela guvern? I-a dat în judecată, și tribunalele i-a achitat. Tot astfel trebuia să facem și noi; și chiar de ar fi fost o achitare, n'am fi intrat încă în resbelul cu honvezii Ungariei!

NOUTĂȚI.

ARAD, 11 Decembrie n. 1907.

— »Tribuna« către Björnson. În ziua de 8 Dec. ziarul nostru a adresat lui Björnstjerne Björnson următoarea telegramă în limba germană:

Cel mai prigonit ziar românesc din Ungaria ai cărei redactori au stat mulți ani de zile în temniță, chiar și cu risicul de a suferi noi prigoniri, Vă aduce cu prilejul celei de a 75-a zi a nașterii dv. expresia admirației și aprobării celei mai adânci pentru lupta ce ați început împotriva tiraniei asupritorilor noștri și pentru drepturile și libertățile popoarelor asuprite din Ungaria. — Redacțiunea »Tribunei«.

— Austria, Ungaria și România. În ședința de ieri a camerei austriace cunoscutul deputat socialist dr. Renner (autorul unei broșuri asupra chestiei naționale în Ungaria sub pseudonimul de Rudolf Springer, tradus și în »Tribuna«) a rostit

nische Wochenschrift« (Leipzig, »Furnica«, »Viitorul«, »Curierul Judiciar«).

Al treilea mijloc puternic de deșteptare, luminare și încălzire l-au format ședințele literare-muzicale. Dintre cele opt ședințe literare-muzicale aranjate în acest an, cea mai impozantă și cea de mai mare însemnătate a fost ședința festivă din 3/16 Maiu, la care și-au trimis reprezentanții și colonia română și tinerimea academică română din Leoben. Remarcăm dintre punctele mai principale ale programului poeziile dlui Nicolae Agărbicean și discursurile dlor Aurel Dobrescu și Nicolae Butean, cari dând la o parte vâlul ce acopere trecutul (în special trecutul mai apropiat), punându-l alături prezentul, descriind cu colori vii nizuințele, aspirațiunile naționale, au arătat: ce am fost, ce suntem și ce voim să fim.

În acțiunea noastră nobilă de deșteptare și luminare am fost sprijiniți materialicește de institutele de credit și economii din Ungaria și Ardeal. Numai cu ajutorul contribuțiilor marimonioase ale acestor institute s'a putut înființa societatea noastră și tot numai ajutoarele lor ni-au asigurat existența timp de doisprezece ani, și o activitate rodnică, plină de rezultate și fapte înălțătoare. Și cu cât eram mai avizați la ajutorul lor, cu atât mai mare și neplăcută ne-a fost surprinderea primind, ca răspuns la apelul nostru pentru sprijin, exprimarea părerii de rău, că din un motiv binecunoscut nu pot să dea de acum înainte ajutoare instituțiilor din strelnătate. Ei, și motivul? Motivul e nizuința direcțiilor Institutelor de credit de a lipsi pe denunțanții de pânura dlui Burdea de tot ce le-ar putea servi ca material de însinuații noi. Înțelegem pe deplin grija onorate-

lor direcțiuni de a nu amestecă institutele de credit în mișcările de caracter politic, de a nu sprijini tendințe, porniri contrare statului de care fac parte, dar nu înțelegem aplicarea acestor dispoziții de precauțiune față de societatea noastră social-literară, care urmărește scopuri culturale, și care n'a luat niciodată parte, și în senzul statulelor nici nu poate să ia parte în mișcări politice. — Institutelor de credit și economii »Lipovana« și »Oravițana«, cari ni-au ajutat și în acest an, le aducem mulțumite vil, și le rugăm și pentru viitor de marimonioasă lor sprijin.

Cu toate greutățile, care trebuie să le învingem, cu toate pedicele, cari trebuie să le delăturăm, vom înainta cu curaj și însuflețire pe calea arătată de întemeietorii acestei societăți. Vom deșteptă și de acum înainte conștiința națională în acei ce zac în întinericul cosmopolitismului și a străinismului, li vom deda a nu mai promovă aspirațiuni străine de firea și necesitatea poporului român, și le vom da posibilitatea de ași însuși baremi elementele culturii naționale, punând astfel bază unei vieți adevărat naționale. Vom crește și de acum înainte bărbați cu caracter firm, cari să fie totdeauna gata de a jertfi și a se jertfi pentru binele neamului, și vom rămânea și în viitor, în acest colț pitoresc al Știriei, stegarii neobosiți și neînfricați ai culturii române.

Graz, 29 Octomvrie 1907.

Nicolau Butean,
stud. în med. preș.

Iuliu I. Vicaș,
stud. în med. secr.

ieri în camera austriacă un discurs, analizând situația Austriei față de Ungaria. Aceste două state au pe tribuna lumii multe interese divergente. Ungaria se află în dușmănie statornică cu România. *Oare în caz de conflict, armata austriacă să fie nevoită de a lupta împotriva Ungariei pentru a consfinși politica de asuprire a Ungariei împotriva românilor?*

Deputatul național-evreu (zionist) Gabel a spus că actualul compromis servește pentru a menține naționalitățile nemaghiare în situația de subordonare față de unguri. (Deputatul Dobija: Dar jidanii acolo sprijinesc maghiarizarea!) În împrejurările lăcstea oratorul găsește că obstrucția croaților este pe deplin justificată.

»Noi vom preveni populația ca să se fe-rească de a mai cumpăra hârtii ungurești și o vom sfătui să fie rezervată față de Ungaria, câtă vreme acolo drepturile ome-nești sunt călcate în picioare.

— Epilogul dramei dela Lipova. Fruntașii români din Lipova ne-au trimis ieri o adresă prin care roagă ca Prea S. Sa Episcopul Aradului, acum după sentința condamnătoare dela Timișoara, să suspende îndată și să oprească dela orice serviciu bisericesc pe protopopul Voicu Hamsea.

Rugăm pe fruntașii lipoveni să mai aibă răbdare câteva zile, căci noi așa credem: *îndată după ce se va fi primit la consistor actele și sentința formulate în afacerea asta, va urma negreșit suspendarea numitului protopop.* E vorba de câteva zile, cel mult.

— Dela Curtea cu jurați. Ieri, scrie »Lupta« s'a pertractat înaintea Curții cu jurați din Capitală procesul intentat colegului nostru de redacție dl Lucian Bolcaș pentru un articol apărut în 1906 în coloanele ziarului »Poporul Român«, în care discaifica purtarea fisolgăbirăului din Jam a falsului român Corcan. Acesta l'a dat în judecată al cărei verdict a fost dat astăzi pedepsind pe dl Bolcaș cu 14 zile închisoare și 50 cor. amendă. Președintele a căutat intenționat să scoată în relief sensul grav al frazei, pentru a influența pe jurați.

Dl Bolcaș care s'a prezentat fără apărător a protestat împotriva acestei proceduri, dar fără rezultat.

— Hlinka iarăș persecutat. Procuratura din Pressburg a pornit un nou proces încontra deputatului slovac Hlinka, pentru articolul »Ultimul cuvânt — poate«, apărut în ziarul »Ludove Noviny«, și produs și de noi, în care Hlinka arată că a fost osândit la temniță numai pentru că și-a împlinit chemarea cea mai patriotică instruând poporul.

— O rectificare rectificată. Chestia la care trebuie să răspund, nu mi-se pare așa de gîgășă...

Despărțământul dela Bistrița mă ia de rău pentru o glumă, și rectifică o faimă »proastă«. Din partea mea am să spun în chestie numai câteva cuvinte.

Întâia »măruntă« din »cel din urmă raport« este adevărat, nu am văzut o însumi dar nici n'am născocit-o eu, cu gând răutăcios. Asta mai puțin. Am povestit numai o întâmplare pe care o auzisem pas de pas, (am fost chiar rugat să scriu despre ea) pe stradă, în gară, pe cele două linii ferate până la Apahida și Murăș-Ludoș. *Deci, vinovat și responsabil este toată sumedenia asta de oameni, cari au dat-o mai departe.* Și mai cu seamă sunt vinovați acela, cari cu gând rău au răspândit acea faimă ce lipsea la mine.

Răspunderea trece cu totul în sarcina acelor. Cu toate astea, cu toate că nevinovata mea glumă fără îndoială, nu putea supăra nici un sfert cât răutatea lor, eu nu am decât să regret, sincer să

regret, orice neplăcere ivită pe urma acestei nevinovate glume. O fac bucuros, — mai cu seamă dacă am greșit *sedus dinadins* — consecvent și ca o dovadă a intenției bune.

Mai puțin decât la orice, m'am gândit la *persiflarea* dsoarei... Eu unul stimez pe dsoara în aceeași măsură, dacă s'au întâmplat, ori nu s'au întâmplat, cele scrise. De poate fi vorba de persiflare — cetați, vă rog, cu grijă, articolul înriminat; și cel ce-l însoțește! — am persiflat tocmai »lumea«, care va grăbi să sucească ochii și să se scandalizeze... Intreg articolul a fost o causerie, a fost însă și o satiră a ipocrizei sociale, a virtuții din piața urmată de contravirtutea între patru pereți și patru ochi, a fost persiflarea fărnice etichete, ce trebuie să ureșii totdeauna.

Dar să-i punem odată capăt. A fost, așadar, o faimă mincinoasă. (Păcatul pentru Asociație...). A fost glumă cum în alte părți se fac și se scriu cu droaia, fără muștrări. Au fost în sfârșit, în *rectificare*, câteva expresii, ce nu se pot explica decât prin hiperzel, și așteaptă să fie revocate.

Nu pot să nu exclam cu vorbele măestrului Ion Gorun: pentru Dumnezeu, de ce atâta senzibilitate, de ce atâta scufundare în »*superstiția tiparului*« a culturilor de jumătate!! Brașov, 8 Dec. 1907. Sever Dan.

— »*Tara slovăcească*«. »*Slovensko*« este un cuvânt care înseamnă »*Tara slovăcească*« și supără pe patrioți foarte mult. »*B. H.*« se plânge că vin multe scrisori din Boemia destinate localităților slovăcești cu indicația »*Slovensko*«. Patrioții au toată dreptatea. Doar președintele camerei, dl Justh, a întrerupt odată pe dl Maniu care vorbise de națiunea românească și slovăcească, spunându-i foarte enervat că în Ungaria nu există alte națiuni decât cea maghiară!

— Un »*panslavist*« fugit de pedeapsă. Preotul Franz *Tomanek* din Zazreva condamnat la 6 luni de temniță pentru »*agitație naționalistă*« a plecat în America.

Presa ungurească se înțelege injură pe »*lașul martir*«. Dar nu vă rămân destui cari intră în temniță? Și apoi lacuna se va umple repede cu alții!

— *Dela Cernova*. Pentru orfanii și văduvele *dela Cernova* »*Liga generală ungurească*« (*Országos m. szövétség*) a strâns 12.000 de cor. Iar colecția făcută de slovaci se urcă la 39.000 de cor. cari s'au strâns în partea cea mai mare în Boemia și Moravia.

Cu suma aceasta se va cumpăra orfanilor pământuri.

— *Constituirea societății »România Jună«*. Comitetul societății social-literare »*România Jună*« din Viena s'a constituit la adunarea generală din 27 Noemvrie 1907 pentru anul administrativ 1907/8 în următorul mod:

Președinte: Ioan Popescu-Voitești, prof., vicepreș.: Sabin Trăilă, stud. med., secret. I: Iuliu Crișan, stud. med., secret. II: Dimitrie Marmeliuc, stud. fil., casar: Const. Ionescu-Brăila, stud. expot., controlor: Zaharie Maniu, stud. med., bibliotecar: Isidor Vitencu, stud. geog., econom: Const. cav. de Zoppa, stud. jur.

— *Necrolog*. Primum și înregistrăm cu adâncă părere de rău următorul necrolog:

Henrieta și Stefan Sihleanu, Maria și Barbu Delavrancea cu copii, Alexandru și Alexandrina A. Lupașcu cu copii, Lucreția și Ed. Ghica cu copii, Ștefan A. Lupașcu cu fiica, Elena Miller-Verghy, Elisa și căpitan Nicolae Verghy, Margareta Miller-Verghy, Profira Lupașcu, Neron și Aurelia Lupașcu, Maria și Colonel Gh. Lupașcu cu fiul, Eugeniu Lupașcu, Sofia și dr. Iacobovici, locot. Em. Lupașcu; familiile Hartular, Lupașcu, I. Filits, G. Mandrea, Malaxa, N. Basilescu, Pascal, P. Palladi, Brăescu, Ciogolea, Gh. Sion, Th. Popovici, au durerea a vă face cunoscută pierderea neașteptată a iubitei lor *Lucreția Al. Lupașcu* încetată din viață în ziua de 23 Noemvrie 1907. Ceremonia funebră se va săvârși Marți în 27 Noemvrie la orele 2 p. m. la domiciliul defunctei str. Cosma 12 de unde cortegiul va porni la cimiterul Bellu. București, 1907.

Defuncta a fost tovarăsa credincioasă de luptă a marelui patriot și naționalist Alexandru Lupașcu, a cărui încetare din viață înainte cu trei ani a produs adâncă durere în toate cercurile naționaliste.

Celor îndurerăți trimitem expresiunea sincerilor noastre condolențe.

— *Expoziție interesantă* s'a deschis de câteva zile în palatul Minorităților din Arad, d'asupra librăriei Weiss și Klein. Pictorul cu bun nume, Diószeghy, unul dintre distinșii elevi ai școlii de belle-arte dela München, a expus o mulțime de pânze minunate. Indemnăm publicul aradan să viziteze această expoziție, despre care de altfel noi vom mai scrie pe larg.

— *Alegere de preot*. Dl *Aurel T. Doboș* din Siria a fost ales preot în comuna Coroii. Felicitări!

— *Și-a prezis moartea*. Ni-se scrie: învățătorul comunal din Măderat, Dimitrie Bugariu — decedat zilele trecute, încă înainte cu 2 ani și-a prezis moartea. Intr'o noapte a visat, că în anul 1907 va muri între 7 și 27 Octomvrie ori la finea anului, dar la tot cazul în anul numit.

Noi — cunoscuții — făceam glume pe conta sa dar dânsul insista, că așa va fi, că va muri atunci...

Au trecut doi ani și chiar și luna Octomvrie din 1907 iar omul nostru n'a fost nici bolnav și noi îl cicăleam cu visul său. Când deodată ce se întâmplă? Joi în 5 Decemvrie după ce și-a eliberat elevii din școală s'a preumblat puțin și apoi a intrat în locuință, iar la oarele 6 l-au prins cărcei de stomac, așa că cu toată întrevinerea medicilor în ziua următoare la 7 ore s'a stins din viață, iar Sâmbătă în 7 Decemvrie a fost înștiințat la matriculantul civil, unde a fost indus sub Nr. 27/1907.

Dumneacă după ameazi a fost înmormântat, petrecut de un public foarte numeros nu numai din Măderat dar și din alte comune — jelindu-l toți — căci numitul de și a fost învățător maghiar, — dar n'a uitat că deodată cu împlinirea datorinței față de stat să iubească și neamul din care a ieșit, să stimeze și țaranul care dă viață tuturor...

Serviciul funebral a fost cântat de corurile din Măderat și Micălaca, de unde se trăgea.

S'a dus lăsând familia și părinții în doliu adânc, iar pe noi sătenii nedumeriți: că oare în urma acestui om cinstit și de omenie, cine va veni?

Memoria lui însă va rămânea neștearsă între noi.

— *Premiul Nobel*. În mijlocul unei solemnități mari în Christiania s'a distribuit premiul Nobel. Primul ministru Lövlund a citit numele celor premiați. Premiul a fost împărțit între Louis Renault și Ernesto Moneta. Acest din urmă este italian, a luat parte la luptele din 1848 în contra Austriei. Dela 1883 încoace a lucrat numai pentru răspândirea ideii de pacifism. Renault încă a fost delegat la conferința de pace dela Haga.

— *Nansen în doliu*. Soția exploratorului Fridthyof Nansen a murit la Christiania de o pneumonie. Nansen care actualmente este ambasadorul Norvegiei pe lângă curtea de Londra, a fost chemat acasă.

— *Coppée bolnav*. Cunoscutul scriitor francez Francois Coppée din ale cărui scrieri am publicat și noi bucăți în frumoasele traduceri ale dlui Gh. D. Măgur, este grav bolnav. Starea bolnavului este îngrijitoare.

— *Anecdote despre regele Oscar II*. Când odată regele făcu o vizită unui orașel de provincie pe un transparent uriaș regele citi cuvintele: »*Bine ai venit Majestate!*« Regele întrebă ce fel de clădire publică să afli acolo și primi răspunsul că este — penitenciarul. »*Prea multă politeță!*« zise regele.

Intr'o sală mare din Wiesbaden să discuta despre diferitele forme de constituție. Un domn susținea cu multă fervență că republica este forma cea mai perfectă.

— Dar d-ta găsești vr'un argument rațional pentru monarhie?! întrebă pe un domn care asistase la discuție fără să spue un cuvânt.

— Cum nu, zise cel întreat, cel mai bun argument e faptul că și eu sunt regele Svediei și al Norvegiei!

Regele Oscar inspectă odată o școală de fetițe. El întrebă pe eleve să-i spue care a fost regele cel mai mere al Svediei. Una răspunse că e Gustav Adolf alta răspunse că-i Carol al XII-lea, iar una dintre eleve numi pe Oscar al II-lea.

Regele încrețind din frunte întrebă, cari sunt faptele mari cari l'ar ridică pe Oscar al II-lea?

Rușinată fetița zise: »*Nu știu!*«

— Nici eu nu știu, zise regele.

— »*Cantorul bisericesc*« opul d-lui învățător *George Bujigan* din Deliblata, săptămâna viitoare se va trimite tuturor celor ce l-au abonat legat în pânză sau lux. Exemplare se mai pot procura dela autor, cu prețurile următoare: broșat 10 cor., legat în pânză 12 cor., jumătate în piele 14 cor., lux 16 cor. Cel mai potrivit dar de Crăciun bisericilor.

— *Matzky Károly*, cofetar în Arad, recomandă pentru sezonul carnevalului cele mai fine prăjituri de thee și bomboane. Fabricație proprie.

— *Săpun de violea de Parma*. Sub această numire de câțiva ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de violele? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare se nu întrebuițeze acest săpun, numai ca să-i tindă mână de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil., 3 bucăți 2 coroane 20 fil. Pregătește Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă, Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugoj în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

„Cine rîde la urmă“...

— *Ședința dela 11 Decemvrie a dietei*. —

— Prin telefon. —

Prezidează *Rakovszky*.

La cuvântul, înaintea ordinei de zi Kelemen Samu în chestia îndrumării la ordine prin președintele *Rakovszky* în ședința de ieri a parlamentului a *ziariștilor*. El spune, că nu ziaristii au vorbit, cum credea președintele, ci dânsul poartă vina de a fi vorbit cu ei în decursul ședinței.

Se pune apoi la vot în discuție generală articolul unic al tarifului vamal și se primește cu 112 voturi. Dintre români sunt prezenți numai Lucaciu și Suciu, votând contra.

După terminarea votizării a prezidat *Justh*. *Justh* este primit cu o vădită răceală din partea întregii Camere.

Vorbesc 14 croați la desbaterea pe articole fără a i-se retrage nimeruia cuvântul. Singur pe *Magdics* l-a făcut atent să rămâie la obiect.

Se stabilește ordinea de zi. Cere cuvântul deputatul *Lukinics* și vorbește croaște. Sgomot enorm. *Kossuthiștii* strigă să nu fie îngăduit să vorbească croaște, cum au făcut-o cei doi vice-preșidenți. *Justh* îi lasă să vorbească. *Lukinics* propune ca să se amâne camera Ungariei până după terminarea camerei Croației pentru că delegații Croației nu pot fi și aici și în Zagreb.

Ministrul *Wekerle* este în contra și vorbește contra și *Ugron*, care într'alte numește camera Croației, de *dietă provincială* Sgomot mare la croați.

— *Camera Croației*, nu dietă provincială — strigă croații! Sgomot mare.

Răspunde *Supilo* în aplauzele însuflețite ale croaților. *Wekerle* zimbește ironic. *Supilo* fixându-l cu degetul îi strigă:

»*Wer zuletz lacht, lacht am besten!*«

Croații părăsesc sala, între lauda ungu-rilor cari le strigă: *Adio! Adio!*

Ultime informațiuni.

Din camera României. *București*, 10 Decemvrie n. Proiectul de răspuns la mesaj a fost primit de cameră, nefiind contra decât 3 voturi. S'a tras la sorți apoi comisia care să ducă răspunsul la Rege.

Iată numele celor ieșiți la sorți: C. Stere, Al. Radovici, D. Cerchez, Vintilă Brătianu, Matei Nicolae, Igiroșanu, G. Neculescu, Pompiliu Eliade, I. Palade, Dincă Schileru, (aplauze), Christopol, Al. Culoșu, Em. Cu-

Ioglu, A. Seulescu, M. Cantacuzino, Ion Lahovary, D. Pătrășcanu, D. Bălănescu, Ion Sasu și Eremia Gheorghiu.

DI I. Brătianu, ministru de interne a depus la biroul camerei proiectul de lege pentru tocmelele agricole. D-sa a cerut urgența, ceea ce camera a admis între ovațiuni la adresa ministrului.

Procesul generalului Stoessel. Petersburg. 10 Dec. In marele cazin militar s'au început azi dimineață dezbaterile procesului generalului Stoessel, acuzat pentru pierderea Port-Arthurului în mâinile japonezilor.

Tribunalul militar e prezidat de generalul Duknassof. Apărarea e susținută de colonelul Kurski.

Fostul erou dela Port Arthur este apărat de Sirklanow, deputat în dumă, fost judecător militar.

Sunt citați 123 martori. Intre aceștia se află generalul Kuropatkin, admiralul Viren și mulți alți ofițeri înalți cari au avut conducerea trupelor în timpul războiului ruso-japonez.

Economie.

Despre situația de bani și criza americană.

Înainte de asta cu vre-o două săptămâni și mai bine, se signalase vestea îmbucurătoare, că banca Franței, care până atunci nu era dispusă a pune direct aur la dispoziția americanilor, o va face pe viitor. Anume s'a ales calea următoare: banca Franței va escompta cambii comerciale americane, cari vor fi girate de cel puțin 2 institute franceze de rangul prim. — Contra-valoră o va asigura în »Engles«, dolari americani, de cari banca Franței posedă cantități mari și cari vor fi împachetați și expediți în natură, direct din Paris. Astfel aurul importat se va putea pune direct în circulațiune. — Că până la ce sumă va escompta banca Franței atari cambii, depinde parte de cantitatea ce i-se va putea prezenta spre escomptare, parte însă se susține, că peste o anumită limită nu va trece, remarcând în fine, că va escompta numai trate a căror proveniență comercială e neescepționabilă și cari provin din comerțul cu Franța însăși.

Până la începutul lui Decembrie nici o veste surprinzătoare nu ne-a mai sosit din America. Se părea, că situația s'a mai liniștit. Asemenea s'a observat o ameliorare pe piața internă, scăzând în decursul lui Nov. bancnotele supuse la dare, cu circa 200 mil. Per ultima s'a urcat iarăș dela 42 la ca 90 mil., ca să scadă iarăș în proximele zile. — La finea lui Nov. avea banca Angliei cu 1.1 mil. funți mai mult aur, ca în anul precedent pe aceeași vreme. Discontul privat a scăzut repede. — În 5 l. c. se așteaptă reducerea etalonului băncii Angliei dela 6 la 5 proc. Aceasta nu s'a întâmplat, dar mult n'o să mai întârzie.

Congresul Uniunii americane și-a început sesiunea. Expozeul și programul lui Roosevelt și a secretarului tezaurului public, n'au făcut de loc impresie bună la burse și în cercurile financiare.

Din această cauză s'a amânat și reducerea etalonului Băncii Angliei. Roosevelt nu și va împlini promisiunile. El e decis a purta și mai departe lupta contra tuturor trusturilor, nu numai contra celor a căilor ferate. În programul său nu e precizat ce îmbunătățiri anume, să se facă în organizația sistemului monetar al Uniunii. Asemenea nu vine cu o propunere concretă nici secretarul tezaurului public. Se știe, că în Uniunea americană sunt la circa 6000 bănci, cari au dreptul de a emite bancnote, — după altă versiune numai 3000. În zilele trecute s'a signalat »închiderea bolții« a unor mari bănci de emisiune americane, tocmai în inima Uniunii.

Criza financiară americană a luat în timpul din urmă o fază nouă. Amenința a deveni criză industrială tot mai pronunțată. Stabilimentele industriale își restring producțiunea, fără considerare

la urmări. Concediază lucrătorii cu zecile de mil. Acolo toate merg după un sistem: cu pași gigantici înainte, la caz de necesitate în același tempo înapoi. Cu 2—3 ani înainte, a luat industria de fer americană un avânt spontan uriaș. În timp de tot scurt producțiunea s'a duplicat. De prezent în decurs de abia 2 luni s'a redus iarăș la nivelul de mai înainte.

Unii susțin, că acestea ar fi ultimele licăriri a crizei ce e în dispariție, — alții însă presupun, că mai vine încă și mai frumos. Câte capete atâtea păreri. Iar românul isteț zice, că ce o fi scris să fie, o zi și pace bună.

Având în vedere dezvoltarea evenimentelor de pe piețele universale și așteptând cu siguranță urcarea etalonului pe piața internă, băncile mari deja de cu vară au început a se aproviziona pentru campania de toamnă. Au restrâns escontul trăgând o parte a capitalelor din circulațiune. Cu privire la acordarea de credite nouă at fost foarte rezervate, — s'au acordat sporadic, dar sub condițiuni de tot urcate.

Lipsa de numărare a început a se simți tot mai mult. — Aceasta s'a mai potențat prin faptul, că băncile mari de pe piețele din Austria nu arareori aruncă capitale mari pe piețele din Germania unde în împrejurări ca cele de prezent sunt plătite pe lângă condițiuni favorabile, observând, că Germania în raport cu industria ei, e o țară săracă de capital. Stând institutele noastre în legătură de afaceri cu piețele austriace, nu trebuie să piardă din vedere faptul acesta. — Totdeauna trebuie să fie pregătite la restrângere de credite și retragere de capitale. — Deci numai institutelor bine consolidate și cu pricepere conduse e recomandabil a susține astfel de legături fluctuante.

Unele vor fi simțit adevărul acesta scris pe pielea proprie. În preajma urcării etalonului oficial și imediat după urcare, au început a curge ofertele în provincie. — Până atunci nu erau bani! Urcându-se etalonul au fost vrăjiți ca din pământ. — Atunci cași de prezent, băncile mari cari caută a și plasa repede capitalele disponibile pe lângă etalonul actual urcat și pe termen cât mai lung, având în vedere, că scumpetea asta artificială nu va mai dura mult. — Unde numai se poate, nu să se epuizeze creditul de reescort, — ci să se restrângă ca să aibă o rezervă deschisă la primăvară, prin Februarie—Martie, când și paralele vor fi mai ieftine. — Și tocmai când sboară ofertele, să se observe o rezervă. — Ne-reagând la ele, se va înmuia baba și va da capra mai ieftin. — Cine va lua acum banii cu 7¹/₂—8⁰/₁₀ și poate mai bine, trimițând cambii de 6 luni spre escontare? Unii vor zice, dacă trimitem cambii mai scurte, ni-se urcă interesele chiar la 8¹/₂ o/o etc., în urma faptului, că ni-se calculează proviziune. — Ei bine, trimițând cambii mai scurte, de 2—3 luni, — observi faptul acesta, provocându te totodată și la ameliorarea situațiunii pieții financiare interne, ceri să și se reducă, eventual șteargă proviziunea, — Ce te costă? Nimica. — Și chiar de n'ai reuși pen'ru prima oară, încerci și a doua oară. — Cambii lungi trimiți atunci când se așteaptă urcarea etalonului și scurte, când se așteaptă reducerea lui. În epistolele comerciale fiecare să se ferească de fraze bombastice, plecaciuni etc. cu un cuvânt de »pastorale«. — Cine le cetește?! — Fiind institutele bine organizate și în contact între sine, — vor cere mai multe deodată reducerea etalonului, respective a proviziunii. Cred, că o astfel de cerere în masă nu va rămânea fără rezultatul dorit, ori cel puțin parțial. — Cu încetul, cu încetul se face oțătul. — Azi ceva, mâne ceva. — Eu am cercat și n'am dat greș.

N. Trandafir.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 11 Dec. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Apr. 1908 (100 klg.)	26.42—26.44
Secară pe Apr.	24.84—24.86
Ovăș pe Apr.	17.24—17.26
Cucuruz pe Mai 1908	15.—15.02

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Apr.	26.44—26.46
Secară pe Apr.	24.56—24.58
Ovăș pe Apr.	17.24—17.28
Cucuruz pe Maiu 1908	14.90—14.92

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu	
De Tisa — — — —	24 K. 80—26 K. 40 fil.
Din comitatul Albel —	25 » 10—26 » 10 »
De Pesta — — — —	24 » 95—26 » 10 »
Bănățenesc — — — —	25 » —25 » 80 »
De Bacica — — — —	25 » 15—25 » 95 »
Săcară — — — —	24 » 05—24 » 55 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 » 90—16 » 10 »
» de cvalitatea II —	15 » 70—15 » 90 »
Ovăș » » I —	15 » 15—17 » 45 »
» » » II —	— » — » — »
Cucuruz vechiu —	— » — » — »
» nou —	14 » 75—14 » 95 »

Slăbiciunea

provenită sau din nedesvoltarea organelor, sau din boală, se vindecă repede prin Emulsiunea SCOTT, care se poate numi de medicament nutritiv, fiindcă puterea lui vindecătoare e neîntrecută și pe lângă aceasta

e gustos și se mistue ușor.

Și cel mai îndărătnic bolnav se obișnuiește ușor cu Emulsiunea lui SCOTT, care nu produce greutate nici în stomacul cel mai slab.

Prețul unei sticle originale 2 cor. — — — — 50 fil. — — — —

Se află în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Cluj BIBLIOGRAFIE.

A apărut și află de vânzare la inst. de arte grafice »Minerva« București, Bulevardul Academiei nr. 3 (România) următoarele broșuri :

1. Neamul românesc în Bucovina de N. Iorga cor. 2.50. 2. Istoria românilor în chipuri și icoane de N. Iorga cor. 2.50. 3. Teatru (Opere complete) V. Alexandri cor. 1.50. 4. Călăuza stațiilor balneare de Aurel Scurtu cor. 2.50. 5. Poveștile Unchișului sfătos. P. Ispirescu cor. 1.50. 6. Zorile, dramă istorică în 2 acte de St. O. Iosif cor. 1.

Poșta Redacției.

Ioan Cimponer, Lipova : Declarația Dvoastră nu se poate publica pentru simplul motiv, că nimeni nu este curios să știe ce părere au subalternii bisericești și dela bancă a protopopului despre conduita sa publică. Vieața publică a dlui protopop Hamsea este prea bine cunoscută, în cercurile cele mai largi el are bine stabilită reputația sa la care Dvoastră nimic nu mai puteți adăoga, nimic nu puteți lua. Iar cât privește cazul concret, este deadreptul în interesul Dvoastră să nu vadă șirele Dv. lumina, pentru că nu este nici un interes să se știe, că există preoți, cari admit că ucigașii mai pot stă la altar. E destulă scârba noastră, de ce să mai provocăm una publică.

Redactor responsabil Ioan N. Iovă.
Editor-proprietar George Nichin.

Un candidat de avocat

doctor iuris, cu praxă îndelungată, pe lângă condițiuni convenabile, cearcă aplicație în vre-o cancelarie avocațială. Adresa la administrația »Tribunei«.

Un candidat de avocat

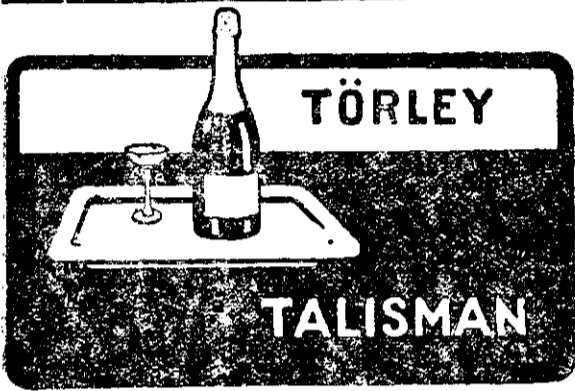
afiă numai decât aplicare în cancelaria subscrisului.

Dr. Toma Ienciu,
avocat în Puj.

Bină de diletanți

completă care o poate aranja, în 15 minute și strânge în 10 minute, în toate măsurile potrivite sălei, dela 300 coroane în sus, se termină în timpul cel mai scurt Pictor de decorații din München.

Rebernigg de Courtier,
Budapest, Margit-körut nr. 3.
Catalog de prețuri se dă gratuit.

Mijlocul cel mai bun de înfrumșetare din lume!

CREMA de față REGINA

care pentru însușirea neîntrecută de înfrumșetare la expoziția din 1900 Paris a fost premiată.

CREMA REGINA curată în timpul cel mai scurt față de orice catifelată. UN BORGAN 1.40 cor.

PUDRA REGINA se recomandă ca cea mai bună dintre pudrele cunoscute până acum cunoscute. Se vind în culoare albă, roză și cremă. O ȘCATULĂ 1.40 cor,

SAPUNUL CREMA REGINA e sapunul cel mai de toaletă pentru înfrumșetarea feței. O BUCATĂ 70 fileri.

De vândut în laboratorul chemical al lui

Temesváry József, apotecar ..

Szeged, Petőfi Sugár-ut

și la Török József, apotecar, Budapest, Király-u.

VIND

Oltoiuri verzi de viță cu rădăcină

losă portalis, Chaszla alb și roșu, Oporto, Rizling, Szlan-kamenka, miia cu 160 cor.

Loză netedă Riparia-
portalis, miia cu 9 cor.

Tei înalți de 3—4 metri
100 bucăți cu 60 cor.

Resch Miklós, Ujvidék.

Se nu mai suferi nimeni!

pentru că poți scăpa de ori-ce durere provenită din răceală prin vestitul

Spirit de gheață (jégzesz).

E singura mângăiere pentru cei ce sufer de podagră ischias și reumă.

Nu este numai un medicament indispensabil de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical chiar o minune.

Di învățător-director Z. Szöke Albert din Panczélseh îmi scrie următoarele:

Spiritul de gheață l'am primit cu mulțumită; mi-a făcut o mare bucurie, că în trei rânduri și anume la o durere de măsea, la durere de stomach, la durere de înțepenirea gâtului și odată la durere de cap l'am folosit cu deplin succes. Il recomand călduros ori-și-cui, căci e o adevărată binecuvântare pentru cei-ce sufer.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap înceată deloc de el.

La oboseală, simț de slăbiciune, la esofarea după lucrul greu, la împunsături din coastă, la scrintituri, la dureri de stomach, de piept și la dureri de foale etc, după o singură frecare omul se simte ca de nou născut

Minunatul **Spirit de gheață** a întrecut D-Tale toată așteptarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici din acest medicament escelent. Cu deosebită stimă

Kékellő Josif László, paroch.

Dragă Dle apotecar! Binevoește a-mi trimite cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirit de gheață (jégzesz)

cu întoarcerea poștei; căci au un efect foarte bun și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l recomand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorul spiritului de gheață.

Atkár

Bander Gábor, mäsar.

E cu neputință a înșira nenumăratele epistole de recunoștință și mulțumită, prin cari e laudat **spiritul de gheață.**

Aceste puține specimene dovedesc eselența și marea lui răspândire într'un timp foarte scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

HATVAN.

3 sticle mari sau 6 sticle mici trimit franco ori-unde.

Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fil., sticlă mică 60 fil.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inventatorului se află atât pe sticlă, cât și pe avisul de folosință.

Pe postă numai 3 sticle mari sau 9 sticle mici se poate trimite.

☛ Să ne ferim de imitațiuni. ☛

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chemicește curat și natural, în lichid din isvorele de acid carbonic din bala celebră Buziaș, pentru prepararea apelor gazeoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beuturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

Buroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii balneară Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZÉN-SAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKULDESI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățătoare chimică și fabrică de spălat în aburi.

►●◄ KASSA. ◄●►

Se curăță sau se vâpșește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se vâpșesc într'o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

În casuri de doliu, se vâpșesc imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță frumos și multă îngrijire.

Dóczy Pál

atelier pentru repararea instr. tehnice.

Szeged, Takaréktár-u. 8., Bitó-ház.

Reparațiuni de biciclete, mașini de cusut, mașini de scris, măsură oare de spirit, instrumente pentru ingineri, instrumente pentru ingineri, instrumente pentru dentiști, sonerii electrice, telefoane, gramofone și puști. Părți de mașini de cusut și de biciclete, lămpi cari desvoaltă gaz și obiecte de luminat. Stărpitor de troscotel, economisator de cărbuni. Repararea instrumentelor de desemn. Mașini de cusut mânuși și blănării.

Grósz Nagy Ferencz,

farmacia: DEBRECZEN, Sas-u. 8. „Arany egyszaru”
 farmacia: „Arany egyszaru”
 Recomandă medicamente speciale preparate.

Numai există reună!

Cine voiește să scape de orice soi de reună și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul **Balzam Regesc** (Király Balzsam) al cărui efect vindecător recunoscut de medici. 1 sticlă mare 2.65 cor. cu îndrumare. 3 sticle mari 6.65 cor. cu îndrumare, porto franco cu rambursă. Patentat, în numărare spitale de frunte se aplică ca cel mai eficace medicament.

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Védjegy.

Numai există reună!

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustetelor, pregătită din materia neunsuroasă. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă grauit.

MEDICAMENT
PENTRU VOPSIREA PĂRULUI
în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4^{1/4}, 4^{1/2}, 4^{3/4} și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticiopez spesele de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocires de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Primește pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

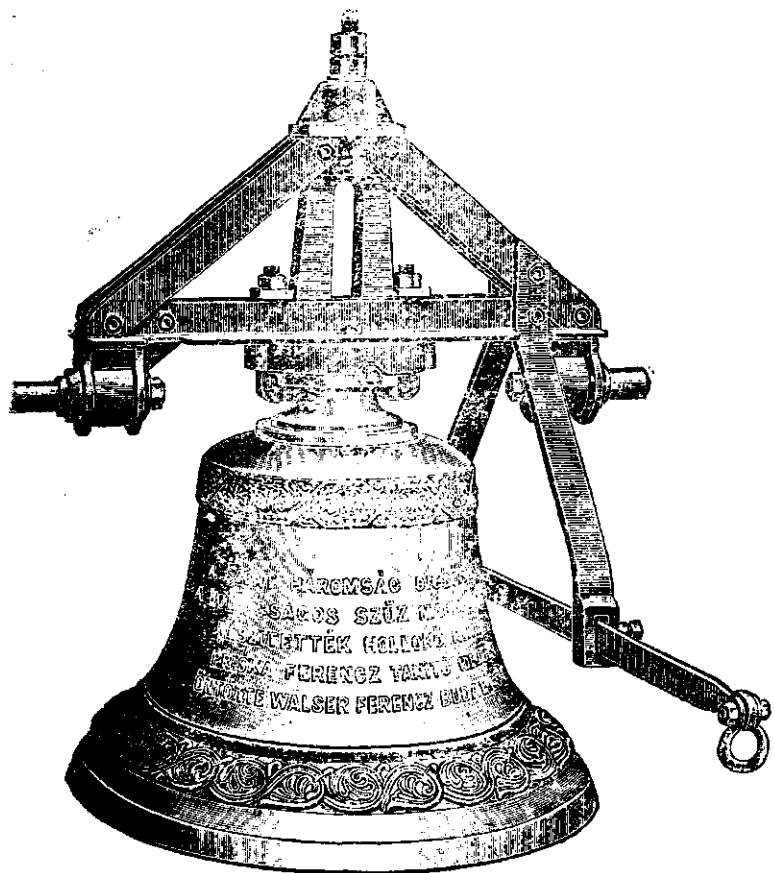
Cea mai modernă turnătorie de clopote din țara noastră

VALSER FERENCZ

Proprietarii firmei: Walser F., Walser János, Győző Gyula.
Fabrică de obiecte pentru stilul focului și pompe, turnătorie de clopote și metale.

BUDAPEST, VI., CSÁNGÓ-UTCZA 6/b.

(Villamos megálló, Váci-ut, aproape de vama veche.)

Se angajează să toarne clopote cu garanție 20 de ani, la turnarea din nou a clopotelor crepate, la transformarea clopotelor vechi, cu corine noi de învârtit din fier, precum și pentru armonia sunetelor de clopote, prin înlocuirea clopotelor cari lipsesc, la facerea

scaunelor de clopot (stalagi) din rude de fer și montarea acestora la fața locului.

Condițiuni de plată favorabile.

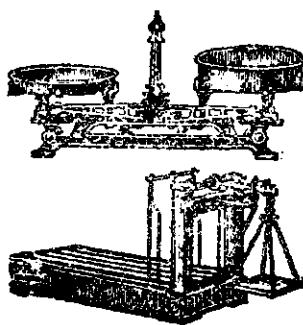
Proiect de budget la dorință grauit.

Să sprijinim industria din loc!

I. SPANLANG,

lăcătușier

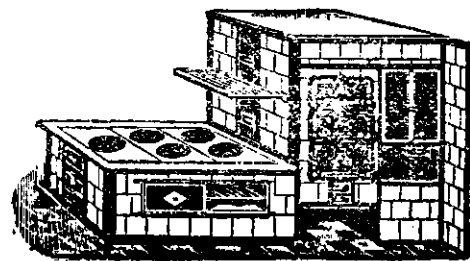
ARAD, Flórián-u. nr. 6e (casă proprie)

Primește în lucrătoria sa orice lucru ce stă în atingere cu această branșă, ca:

ferării pentru clădiri, mașini de fier, porți, balcone, coridoare, trepte, grilaje verende, scuturi, tablete în orice formă, sobe Meidinger, fântâni săritoare, și orice soiuri de renovări.

Indeplinesc orice comandă atât în loc cât și în provincie în modul cel mai cinstit — iar pentru lucrul făcut de mine primesc chezașia.

Cerând sprijinul onoratului public, român

Cu stimă:

I. SPANLANG,

lăcătușier.

Planuri pregătesc grauit.

Prețul curent al cărnei.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că de la 1 Noemvrie, în măcelăria mea am redus prețul cărnii așa d. e.

Carne de vită îngrășată:

1 kg. de carne de vită grasă partea dinainte 52 cr., 1 kg. de carne de vită îngrășată partea dinătră pentru supă 64 cr. 1 kg. carne de tocană 56—60 cr. 1 kg. de carne pentru friptură, antricoate, pulpa de sus, peele albă 72 cr.

Vițel bătrân:

1 kg. din partea dinainte 48—52 cr., 1 kg. dinapoi 64—68 cr.

Vițel tinăr:

1 kg. dinainte 72 cr., 1 kg. dinapoi 88 cr.

Carne de porc:

1 kg. 72 76 cr., 1 kg. din cotlete 84 cr., 1 kg. de unsoare curată 70 cr., 1 kg. de slănină 70—76 cr.

Solicitând binevoitorul concurs al on. public rămân

cu stimă: **Farkas György,**

măcelar.

Forray-utca casa Kristyóry.

Lângă berăria Deutsch.

Tejnor János

Timișoara-Fabric, str. Andrassy 18.

P. T.

După 25 ani de activitate la firma Karl Koch, im permit a aduce la cunoștință, cumcă m'am stabilit însumi sub firma susnumită.

Recomand numai fabricate de clasa primă ca: **cuțite de buzunar, briciuri de ras, foarfeci de oțel, instrumente chirurgice, tacâmuri, unelte de grădina, bantage; legătura la curarea morburilor se efectuește prin oameni experți. Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni**

artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări se efectuează garanție de oameni experți.

TEJNOR JANOS,

instrumentar chirurgical, cuțitar și convacar absolut.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu
ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără pentru prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

IOAN MARTIN

croitor bărbătesc
ARAD, STRADA HUNYADI

Cu sosirea sezonului de toamnă recomand magazinul meu bine asortat cu

stofe de lână

din țară și strănătate, din cari confecționez hainele cele mai moderne și cu preț redus. O comandă de probă poate convinge pe ori și cine despre aceasta. Principiul meu este lucru frumos, modern și profit puțin. Solicit părtinirea binevoitoare.

IOAN MARTIN.

In atențiunea
proprietarilor de pământ, notarilor,
învățătorilor și a publicului călător!

In cafeneaua mea

„MOTOR“

Arad, str. Boros Béni (casa Vanicsek)

(în apropierea gării de motor), ori cine se poate distra plăcut — In toată ziua muzică.

Buffé rece și beuturi excelente.

Prețuri solide și serviciu punctual.

Deschis până dimineața.

Rugând sprijinul tuturor, sunt

cu stimă:

Lukács Fülöp Lajos,
cafegiu.

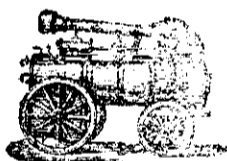
Szatmáry Mihály

MEȘTER DE CAZANE

Szeged, strada Pille nr. 25.

Intreprindere atât în loc cât și în provincie tot felul de reparări de cazane, mașini și locomobile la moare de aburi și fabricii de șpirț. Aceste le efectuește cu prețuri favorabile și pe lângă garanție.

La chemare prin scris, vin în persoană ori și unde.

HREAN

nobil, dulce, se poate căpăta în cantitate mare
Calitate escelentă kgr. 70 fil., firul 70—75 deca

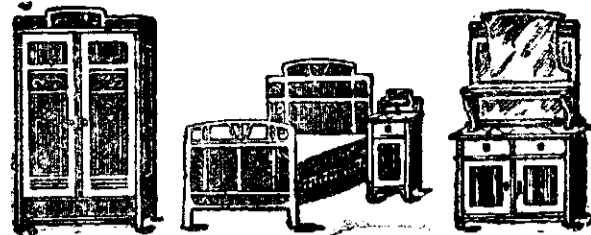
Clasa I.	>	60	>	>	40—45
> II.	>	50	>	>	25—30
> III.	>	40	>	>	18—20
> IV.	>	32	>	>	14—15
> V.	>	13	>	>	10—12

Din calitate amestecată, fire mai groase și mai subțiri, din rupturi kgr. 24 fil.
Comandele se pot face dela 5 kgr. în sus până la vagon, după comande de 20 cor. 10%, peste 500 cor. 15—20—25% reducere și se trimite porto franco, la dorință se trimite preț curent și detalieri

Biró Pál kertgazdagsága, Debreczen.

ANUNȚURI

primește administrația »Tribuna« pe lângă prețurile cele mai moderate.

Fabrică de mobile.

Cel mai ieftin izvor de a procura mobile e în **TIMIȘIORA.**

Mare magazin cu tot felul de mobile pentru mirese, dormitoare, saloane, cafenele, hoteluri etc., dela cele mai simple până la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru biourouri de cancelarii și bolte, pregătirea meselor de biliard după desemne date sau planuite și desemnate de mine; nu altcum și tot felul de lucruri și mobile pentru edificii cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plătit în rate lunare.

In așteptarea comenzilor, rămân

cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT

fabricant de mobile în

Temesvár

Gyárvaros, 3 király-u. 6.

Oravicza

Pö-uteza.

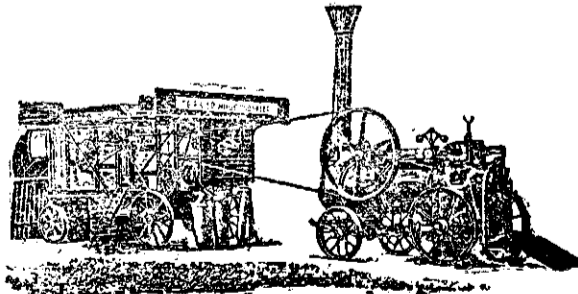
Contra boalelor de plumâni

a tusei, răgușelei, laringitului, se recomandă: **pilulele Frankl** (snfolqualac pil.) experimentate de medici. — Și bolnavul cel mai gingaș le ta cu plăcere.

Prețul unei cutii mare 2 cor. 40 fl.

Se găsește în farmacia:

Frankl Antal Szeged,
Felsőváros 20.

Provisiuni de mașini cu vapor
LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie

în formă întrebuintată și cu dregere

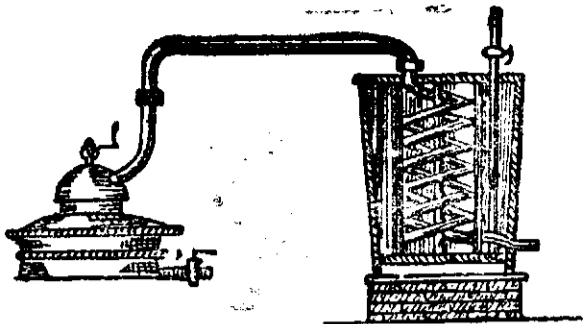
se pot căpăta pe lângă condiții de plătire foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Recomand tuturor fierbătorilor de rachiu și de spirit
căldările

mele cele mai nouă și de construcția cea mai nouă, brevetate, făcute după sistem propriu.
Prețuri solide și fixe.

Afară de căldările de fier rachiu pregătesc în atelierul meu injectoare practice, de sistem propriu, contra peronosperii. Țin totdeauna în magazinul meu cantitate mai mare de injectoare, ca să pot satisface momentan comanda mai mare. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco prețuri curente ilustrate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar
UJVIDÉK, strada Lázár nr. 14.

NAGY BÉLA és TÁRSA

fabrică de posomant și nasturi

UJVIDÉK, Duna utca 9 szám.

pregătesc tot felul de posomante pentru

mobile și biserică

mai departe garnituri de rochii, precum și șireturi foarte fine din material din țară și străinătate, cu prețuri moderate.

Prima fabrică de mobile de fier în Ardeal!

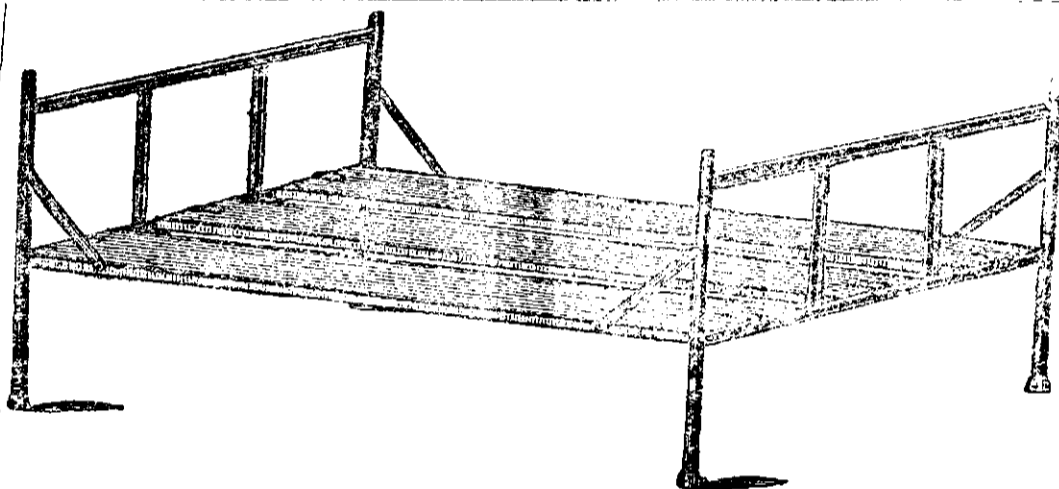
Mihájlovits György Lajos

Kolozsvár, Unio-utca 21.

Săvârșește tot felul de lucruri ce intră în specia aceasta, precum: lavalouri, paturi, dulapuri de noapte, paturi de copii, somiere de sîrmă de oțel, paturi tapetate de închis, culere de haine, mobilă în parte de fier, coșuri de lemne, ținătoare de cărbuni, cu poleială în diferite culori și executare de lux. Mai departe montare de casarme, locuințe de pompieri, spitale, internate, școli, institute, cafenele și restaurante. Mese, bănci și scaune de grădină.

Recomandând industria mea specială și bine aranjată, rog totodată pe onor. public pentru binevoitoarele comande.

SPECIALITAȚI: somiere de sîrmă de oțel, cui și fac după măsură ieftin și curând.

Telefon 585.

Adresa telegrafică: Reppmann, Arad

Atelier de arhitectură alui

Reppmann Gyula
architect.

Cancelaria de arhitectură și întreprinderi de zidire:

Cancelaria filială:
ARAD, Weitzer János-u. 13
(peste drum de poșta principală).

Cancelaria principală:
BUDAPEST
Baross-utca 46.

Primește tot felul

de lucrări de birou în cadrul arhitecturii.

Planuri în stilul cel mai modern, precum și planul cheltuelilor, se angajază la prețuri ș. a.

Servește tot felul de lămuriri pe terenul arhitecturii.

TRISKA J.

Pianine — Cimbale — Piane
Harmonice

în prețul de fabrică se pot
căpăta și plătit în rate.

● Se închiriază instrumente. ●

Acordarea sau repararea în
loc sau în provincie o săvârșește prompt.

Cel mai mare magazin
de pian în Ardeal **TRISKA J.**
KOLOZSVAR
Sétalér-u. 10. (Casa propr.)

CUMPĂRĂTURI DE OCASIE!

Aduc la cunoștința on. public, că am cumpărat prăvălia de porcelanuri și sticlărie a Fraților Gebhart și din cauza greutăților mutatului, toate articolele ce se află în magazin, precum sticlării, porcelanuri, lămpi, lustre de gaz și electrice, tot felul de articole de podoabă, tăcămuri de masă de alpaun și alpaca de argint, vase de tert din nickel ș. a.

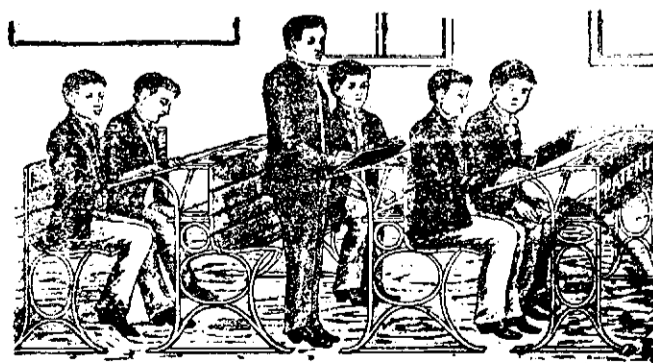
Prețuri ieftine!

le vând cu preț redus
despre ce rog pe on. public să se convingă
Cu deosebită stimă:

Următorul Fraților Gebhart

RAUGH RAIMUND.

Mobilierul prăvăliei e de vândut.

Cele mai moderne
mobile de fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală

și mobilarea lo-

cuințelor, hotele-

lor, spitalelor și

a școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

—Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.—

**Se recomandă
a executa următoarele:**

OPURI și BROȘURI		FOI PERIODICE
<p style="text-align: center;">INVITĂRI</p> <p style="text-align: center;">BILETE DE LOGODNĂ <small>după dorință și în culori</small></p> <p style="text-align: center;">BILANȚURI</p> <p style="text-align: center;">ANUNȚURI FUNEBRALE</p>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> <p>• Tot felul de lucrări tipografice •</p> <p>atingătoare de această branșă</p> </div>	<p style="text-align: center;">PROGRAME</p> <p style="text-align: center;">BILETE DE CUNUNIE <small>după dorință și în culori</small></p> <p style="text-align: center;">ADRESE</p> <p style="text-align: center;">BILETE DE ÎNTRARE</p>
<div style="border: 2px solid black; padding: 10px; display: inline-block;"> <p style="font-size: 2em; margin: 0;">„TRIBUNA“</p> <p style="font-size: 1.5em; margin: 0;">ARAD</p> <p style="margin: 0;"><i>Str. Deák Ferencz nr. 20</i></p> </div>		
<p style="text-align: center;">PREȚ-CURENȚURI <small>de orice fel</small></p> <p style="text-align: center;">NOTE</p> <p style="text-align: center;">STATUTE • LIBELE</p> <p style="text-align: center;">CIRCULARE</p>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> <p>• Diferite tipărituri pentru bănci •</p> </div>	<p style="text-align: center;">CĂRȚI DE VISITĂ <small>diferite formate</small></p> <p style="text-align: center;">MENU</p> <p style="text-align: center;">PLICURI CU FIRMA</p> <p style="text-align: center;">OBLIGAȚIUNI</p>
CĂRȚI în COMISIUNI	<p>Comandele primite să efectueze prompt și consciincios.</p> <p style="font-size: 1.2em;"><i>Prețuri moderate!</i></p>	EDITURĂ PROPRIE

Cel mai bun loc de cumpărat

TEA rusească

veritabilă

de China și Caravan în pachete originale măsurate.

Rum Jamaika

diferite soiuri veritabile
în sticle proprii se pot găsi

la drogueria și parfumeria lui

Vojtek és Weisz

ARAD.

Müller György

prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti
Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bisericesti, acopereminte pentru altar și obiecte pentru biserici de rital ortodox. Tot felul de steaguri bisericesti, articoli de aramă și lemn precum icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru împodobirea bisericilor în esecutie frumoasă și după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretensiunilor celor mai gingașe.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice
este escelentă

Spiritul Reuma

încercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui
VARGA ÁRPAD

MAKÓ

(Lădița de postă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco.

FRATER és DÓMÖTÖR

cancelaria de arhitectură diplomată

ARAD, STRADA SALACZ GYULA NUMĂRUL 1.

Primește:

măsurarea, regularea, comasarea, parcelarea, orașelor, cōmunelor, și a domeniilor precum și tracirozarea, plānuirea și construcția terenurilor de pădure și industriale.

Specialiști:

în plānuirea și înființarea regulării de ape și a apaductelor.